

PRZEGLĄD CERAMICZNY

Rocznik I. „Przegląd Ceramiczny“, Rocznik II. III. i IV. „Przewodnik dla ceglarzy.
wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca.

Redaktor: Inżynier **Karol Rolle.**

Przedpłata roczna:

10 Kor. = 5 rsr. = 10 mk. = 12 fr.
Prenumeraty mniejszej jak roczna
nie przyjmuje się.
Zeszyt pojedynczy 50 hal.

Wydawcy: Wład. Poturański i inż. Karol Rolle.

Adres Administracji i Redakcyi:

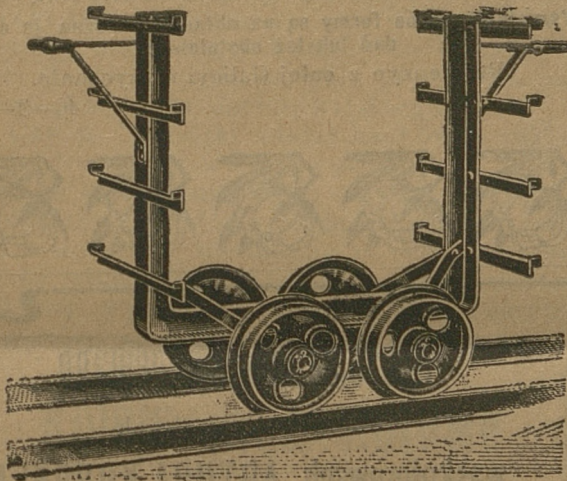
Podgórze, św. Floryana 5.

Cena ogłoszeń wynosi:

za cm.² 6 hal., Cała strona 20 k.,
1/2 strony 12 k., 1/4 str. 7 k., 1/8 str.
4 k., przy 6-krotnym powtórzeniu
10% 12-krotnym 15%, 18-krotnym
20%, 24-krotnym 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa, Krak. Przedm. 9.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przegl. ceram.“

Kolejki wążkotorowe

do eksploatacyi lasu i torfu, dla cegielni, tartaków, cukrowni, gospodarstw rolnych, przedsiębiorców budowlanych i t. p.

dostarcza i urządza:

E. Giełdziński

L W Ó W ul. Jagiellońska 1. 3.

(w gmachu wiedeńskiego Banku Związk.).

Kupno i najem:

Lokomotywy, szyny, tory przenośne i stałe, wózki rozmaitej konstrukcyi, tarcze obrotowe, rozjazdy, złożenia osiowe, koła, łożyska, śruby, lasze, gwoździe i t. p.

Katalogi, kosztorysy i rysunki darmo i oplatnie.

Nowy i używany materiał, jakoteż części zapasowe zawsze na składzie. Wynajmuje koleje kompl. urządzone.

Specjalny oddział dla maszyn i klozetów torfowych.

Treść Nr. 17: Ceramika polska (c. d.) — Kilka słów o gnojeniu i dołowaniu gliny. — O środkach transportowych. — Piśmiennictwo tech. i przem. — Rozmaitości tech. — Kronika. — Ogłoszenia.

Ceramika polska

na wystawie krakowskiej.

(Ciąg dalszy).

I te rozmaite gałęzie fabrykacyi zakładów prof. Lewińskiego mamy reprezentowane na wystawie krakowskiej.

Obok wspomnianego już poprzednio fryzu nad drzwiami, mamy pod trzema oknami na stolikach zgromadzone wyroby dalsze z zakresu ceramiki budowlanej. A więc kafle wszystkie wykonane bardzo starannie, o gustownym doborze barw, o szkliwie wzorowo wykonanem i dobranem. P. Lewiński ma szczególne upodobanie do zdobnictwa kołomyjskiego, bez wątpienia oryginalnego, ale tak w doborze barw jak i w rysunku bardzo ubożego i skutkiem tego dla techniki bardzo niewdzięcznego. Widzimy też cały szereg przedmiotów tą techniką ozdobionych. Między innymi i do kaflarstwa wprowadza u siebie p. Lewiński to zdobienie. Jest ono tu oryginalnem i bardzo rzadko stosowane może się podobać. Byle tego zdobienia nie nadużywać, bo przechodzi ono w ogromną i nużącą jednostajność.

W kaflarstwie i tak nie należy się spodziewać, aby zdobienie kołomyjskie mogło się przyjąć na większą skalę, a to z dwóch powodów: przedewszystkiem jest ono zbyt drogiem. Każdy kafel musi być rytowany, następnie malowany ręcznie, wymaga to zatem wprawnego, odpowiednio uzdolnionego, a więc też i drogiego robotnika, — co też zaraz odbija się na cenie, a kaflarze nasi wiedzą bardzo dobrze, jak trudno już

niec droższy od przeciętnego piec kaflowy pozbyć, jak tylko wyjątkowo trafi się klient, nie oglądający się na cenę, a życzący sobie mieć piec nie szablonowy. Drugim względem, to strona już więcej estetycznej natury: piec kaflowy kołomyjskim sposobem zdobiony nie da się zastosować do wszelkiego rodzaju otoczenia: a więc malowania ścian, czy to tapetów lub t. p.

W każdym razie podnieść tu należy, że p. Lewiński stara się zdobniczo swoje w kaflarstwie zużytkować, a nie trzyma się, jak to prawie wszystkie kaflarnie u nas w kraju czynią, stale oklepanych, szablonowych wzorów, jakie za niewygórowane pieniądze nam zagranica daje. — Że ubogie nasze społeczeństwo nie zawsze z takich objawów korzystać może, nie jest winą ani jego, ani ruchliwego i inteligentnego przemysłowca.

Obok kafli, mamy cały szereg zapełnione dwa stoły wyrobów innych, a to mianowicie szklonych dachówek i płytek okładzinowych.

Dachówki szklone o rozmaitych kolorach są zagranicą wyrobem bardzo często spotykanym. Prawie każda fabryka dachówek

Dlaczego kupować zagranicą? Czy ma Pan piasek?

Dostajesz Pan wszystkie maszyny i formy do wyrobów cementowych a mianowicie: prasy, stoły do wyrobu dachówek, podkładki prasowane i lane, matryce i szablony, formy do rur, farby, oleje, młynki do mieszania farb z cementem, podanie sposobu co do tych wyrobów i t. d. we

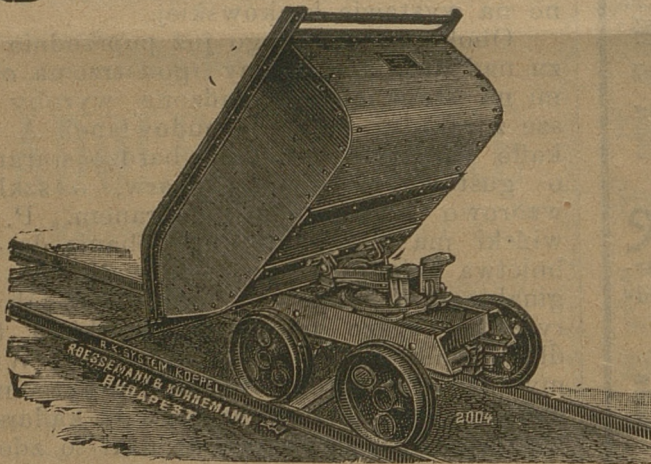
Fabryce maszyn ENDLERA

(istniejącej już od lat 20) teraz w Pfaffstätten obok Wiednia przy Kanale Nr. 106.

Wszystkie podane formy są na składzie i można je oglądać lub też obstarować.

Referencye z całej Galicyi na życzenie.

46—9—2

Dostarczają jako specjalność
wszelkie materiały dla
kolejek wąskotorowych
cegielnianych.

Roessmann i Kühnemann

oddział dla kolejek

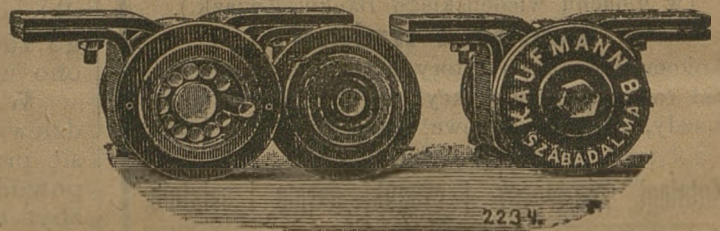
wąskotorowych ARTURA KOPPELA

LWÓW, ul. Jagiellońska 12, I. p.

Telefonu Nr. 627.

REPREZENTANT

Juliusz Weiss.

w Niemczech wyrabia nie tylko na zamówienie ale i na zapas dachówkę karpiówkę, barwioną na rozmaite barwy. Widocznie zbyt na ten towar jest znaczny i stały i rzeczywiście widziałem bardzo dużo domów, kościołów a szczególnie willi krytych dachówką szklaną. I rzeczywiście, na tle zieleni, w pełnym blasku słonecznym, dom o pokryciu z dachówki szklonej ma wygląd wspaniały; ta różnobarwna błyszcząca łuska wytwarza z odali efekt nadzwyczajny. I u nas mamy ślady, że dachówka szklona, ale jednobarwna była używaną; zapiski kronikarskie często mówią o dachówce „szklanej”. W nowszych czasach wykonywują niektóre fabryki taką dachówkę, ale więcej na zamówienie; widziałem takie dachówki na dachach — pochodzące z fabryki „Maurycego Barucha” i Lewińskiego. Restaurator katedry krakowskiej prof. Odrzywolski projektował pokrycie zamku na Wawelu taką barwną dachówką; byłoby to w każdym razie bardzo wdzięczne pole popisu dla naszego przemysłu dachówkarskiego.

Czy p. Lewiński zdołał dachówkę szklaną wprowadzić w budownictwo na nieco większą skalę, nie wiem co zaś do płytek okładzinowych, to tym nie rokują przyszłości, o ile będą wyrabiane w tym sposobie, jak to widzimy na wystawie. Te, co widziałem, są wykonane na zwykłym czerepie

czerwonym, zaopatrzone następnie polewą maskującą czerep a wreszcie oszklone szkliwem ołowiowem miękkim. Znaczne narażenie płytek okładzinowych na zmiany temperatury w pokojach lub salach, a jeszcze więcej, bo na wigoć i znaczniejsze zmiany temperatury w kurytarzach, halach i t. p. nadto na działania fizyczne, mimowolne uderzenia twardymi przedmiotami, wymaga, by te płytki były wykonane odpowiednio i z odpowiedniego materiału. Dla tego też płytki okładzinowe sporządza się na prasach bardzo silnie działających — ściskających i z gliny, która wypalona przy wysokiej temperaturze daje czerep bardzo zwięzły i bardzo twardy, a więc już odporny na różne wyływy zewnętrzne. Nadto płytki takie zaopatruje się szkliwem trudno topliwem, ściśle związanem z czerepem, a więc pod działaniem zmian temperatury nie dającym rysów, a więc też i niezniszczalnem.

Bardzo ładne płytki wyrobu p. Lewińskiego mogą tylko w bardzo ograniczonym stopniu znaleźć zastosowanie praktyczne.

Wreszcie przechodzimy do omówienia ostatniego działu fabrykacyi, t. j. do majoliki.

W trzech szafach mamy cały szereg przedmiotów: popiełniczek, kubków, wazonów, flakoników, ozdób w kształcie „pisanek” (jaj wielkanocnych) i t. p. wykonanych z gliny zwyczajnej, czerwonej i ze sztucznie złożonej i barwionej masy kamionkowej, którą fabrykant nazwał „wedgwoodem”.

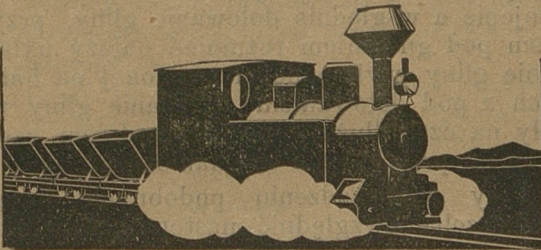
Może nieco nazbyt pretensjonalna nazwa. — Zdobienie tych przedmiotów bardzo różnorodne. Ponieważ p. Lewiński zalicza się do narodowości ruskiej, co niekiedy zaznacza nawet w znaku fabrycznym „Iwan Lewiński”, więc też, rzecz naturalna, zwraca się najchętniej do zdobnictwa używanego w gancarstwie na Rusi. Więc czerep ryty, niekiedy w bardzo naiwny ornament z kresek ukośnych krzyżujących się, niekiedy w kwiaty a nawet w postaci ludzkie n. p. tańczący Huculi. Kontur wypełniony farbą, niekiedy ściśle tradycyjną: brązową, zieloną i żółtą, innym razem od tej tradycyi odbiegającą, inną. Niekiedy ślad dobrego gustu widoczny n. p. na talerzu ozdobionym wieńcem bardzo lekkim i ładnym z motyli ale w tej samej chwili zeszpecenie rozetą, umieszczoną w środku talerza, ciężkim, niezgrabnym kleksem. — Tak zwane przez fabrykanta „wedgwoody” a właściwie kamionki, mają niekiedy ozdoby plastyczne w in-

Koleje wązkotorowe

sprzedaje i wypożycza

Węgierska Fabryka wagonów i maszyn

Tow. akcyjne w Raab.

Reprezentacya dla Galicyi i Bukowiny

Eifermann i Ska. Lwów.

Skład fabryczny artykułów technicznych, rur parowych gazowych, wiertniczych, wodociągowych, motorów benzynowych, spirytusowych i gazowo ssących.

22—24—12.

nym kolorze, n. p. na szarym tle kubka rzucona biała szarotka.

Wiele przedmiotów malowanych farbami zimnymi (nieogniowymi), n. p. bardzo ładne pisanki.

Wogóle o wyrobach majolikowych Lewińskiego da się powiedzieć wiele dobrego. Naśladownictwo dawnych wzorów techniki ceramicznej i do tego zastosowanie zdobnictwa swojskiego i wprowadzenie przez to do naszego przemysłu ceramicznego czegoś nowego, nie oklepanego i obrobionego na wszelkie sposoby przez lat trzydzieści.

O „kołomyjadzie“ p. Lewińskiego nie się powiedzieć nie da. Nic świeżego, naśladownictwo wzorów ludowych. Jak się to ludziom podoba, to owszem, dla czegoż tego nie robić.

Ale to tylko są początki. Po tem „atelier“ artystyczno-ceramicznem p. Lewińskiego, bo fabryką tego nazwać jeszcze nie można, są to rzeczy nazbyt jeszcze drobne, możemy się teraz spodziewać rzeczy coraz lepszych. P. Lewiński dał dowód, że umie tworzyć rzeczy w wielkim stylu. Świadczy o tem taki rozmach „fabryczny“ tego fabrykanta. A ma nadto do dyspozycji na miejscu stację ceramiczną, która zasklepiwszy się od lat kilkudziesięciu w pracy nad garncarstwem, bezwątpienia ma w pogotowiu zupełnie już w tyglu laboratoryjnym przetrawione zdobycze dla tej gałęzi przemysłu.

(C. d. n.)

Kilka słów o gnojeniu i dołowaniu gliny.

(W. Wolf).

O ile własności chemiczne i fizyczne glin są najrozmaitsze o tyle posiadają one wspólną własność t. j. plastyczność mniejszą lub większą i zdolność nabierania formy nadawanej przez działanie siły fizycznej przy zawartości wody zatrzymując tę formę nawet po wysuszeniu i wypaleniu. Od mniejszej lub większej plastyczności zależy sposób przerabiania gliny i zastosowanie tejże. Chcąc nadać glinie najprostszą formę a więc najzwyczajniejszą cegły czysto ręcznie wyrobionej czy też maszyną wymagamy mniejszej plastyczności aniżeli n. p. do wyrobienia dachówki. Od dobrej gliny wymagamy prócz plastyczności jeszcze jednostajności,

Tej ostatniej własności wymagamy od gliny przeznaczonej do wyrobu produktów, przy których rozchodzi się o uzyskanie największego oporu przeciw zużyciu, a więc płyt chodnikowych i klinkierów. Te wyroby muszą być przede wszystkim jednolite i jednako twardo w całej swej masie, do czego przyczynia się również stopień wypalenia, a to znowu stoi w związku z jednolitością masy, gdyż tylko taka masa może się w ogniu przetworzyć i to nie tylko na powierzchniach ale i wewnątrz.

Wprawdzie znajdują się w przyrodzie gliny już z natury do tego stopnia przetworzone, że nadają się wprost do wyrobu wyżej wspomnianych artykułów, jednakże przeważna ilość wymaga poprzedniego przygotowania, które polega na odmuleniu części skalistych, albo na przeróbce mechanicznej zapomocą młynów walcowych, kołogniotów i t. d. albo wreszcie poddaje się glinę zwietrzeniu a więc w ziemi przez zamarzanie a na wiosnę przez tajanie. Ta ostatnia operacja jakkolwiek zdaje się być nie drogą to jednak wymaga wiele miejsca, gdyż glina nie może być układana w naszym klimacie grubiej jak 1 m., gdyż nie mamy tak silnych mrozów, aby ziemia głębiej zamarzała.

Szlamowanie gliny jest kosztowne i da się tylko wtedy przeprowadzić, gdy dany zakład posiada wiele wody, wiele miejsca i wyrabia produkty wartościowe.

Rozdrabianie gliny na kołognocie, albo młynie walcowym nie usuwa ziarenek dochodzących 3—5 m/m, więc z reguły glinę się zimuje a następnie przerabia mechanicznie.

Gdy się rozchodzi o uzyskanie znaczniejszej plastyczności operacje te nie na wiele się przydadzą i wtedy należy prowadzić gnojenie a względnie dołowanie gliny, przy czem pod gnojeniem rozumieć należy układanie gliny wykopanej i zwilżonej na hałdach a pod dołowaniem układanie gliny w doły na czas dłuższy po poprzednim częściowem przerobieniu mechanicznem.

Przy zaprowadzeniu podobnych urządzeń trzeba uwzględnić następujące okoliczności:

Gdy się rozchodzi o wyroby delikatniejszej przy wyrobie zwyczajnych cegieł, które nie wymagają dłuższego gnojenia, to należy uważać przy ustawianiu maszyn, aby glina przeznaczona na wyroby zwyczajne bezpośrednio z młynów walcowych albo kołogniotów przechodziła na ceglarzkę omijając sta-

cyę dołową a względnie gnojenia. Wtedy tylko bowiem obok zwyczajnych wyrobów można fabrykować wyroby lepsze przy wykorzystaniu miejsca i maszyn. Przy urządzeniu stacji gnojenia należy się starać o dobre rozprowadzenie wody to znaczy aby na każde miejsce można było doprowadzić potrzebną i równą ilość wody i przez to równomiernie wszystek materiał nawadniać. Co do rozległości miejsce przeznaczone powinno mieć tyle gliny, aby wystarczała ona na sześciodniową przeróbkę.

Aby uniknąć zależności od robotników, którzy dla ułatwienia wybierają glinę znajdującą się najbliżej ceglarki i nawożą natychmiast świeżą, aby ją zaraz wyrabiać starano się budować stacje gnojenia na sposób pieców kregowych dla roboty systematycznej.

O środkach transportowych.

Zanim wprowadzono we fabrykach ceramicznych kolejki wąskotorowe, posługiwano się wyłącznie taczkami i to poważnie drewnianymi, gdyż te są lżejsze i tańsze od żelaznych.

Z chwilą wprowadzenia i rozpowszechnienia kolejek wąskotorowych uciął w cegielniach, w fabrykach cementu i t. d. przeraźliwy skrzyp taczek pchanych przez dziesiątki a czasem nawet setki robotników.

Budowa kolejek wąskotorowych i wagoników nie stanęła od razu w tej wysokości na jakiej dziś stoi. Pierwsze wózki były przeznaczone w ogólności do przewozu a następnie zaczęto budować dla wygodnego i praktycznego przewozu a wreszcie przez ulepszenie konstrukcyi łożysk dokonano tej ważnej zmiany, że zamiast dwóch ludzi potrzebnych do pchania wózka używano tylko jednego.

W obrębie fabryk widzimy zazwyczaj pojedyncze wózki, poruszane rękami robotnika, poza obrębem fabryki zobaczymy te wózki połączone w całe pociągi ciągnięte przez konie a nawet i motory parowe, benzynowe lub elektryczne.

Formy wózków bywają najrozmaitsze a to według potrzeb odnośnego przemysłu; najróżnorodniejsze wózki posiada przemysł gliniany.

Nie dawno wyszedł z druku katalog wydany przez firmę Roessemann i Kühnemann, który zawiera opis wszelkich możliwych rodzajów środków transportowych. Fachowa

O znaczeniu gnojenia i dołowania gliny praktycy wiedzą najlepiej. Nieraz glina dość kiepska i źle się przerabiająca przez gnojenie lub dołowanie nabiera najlepszych własności a nawet produkcya maszyny zwiększa się o 20%, a przedmioty z takiej gliny nie pękają podczas suszenia.

Fabrykanci maszyn ceglarskich usuwają na bok gnojenie lub dołowanie gliny wobec doskonałości maszyn, praktyka jednakże pokazała, że najlepsza maszyna nie potrafi takich własności nadać glinie jak gnojenie.

(T. Ind. Ztg.) L.

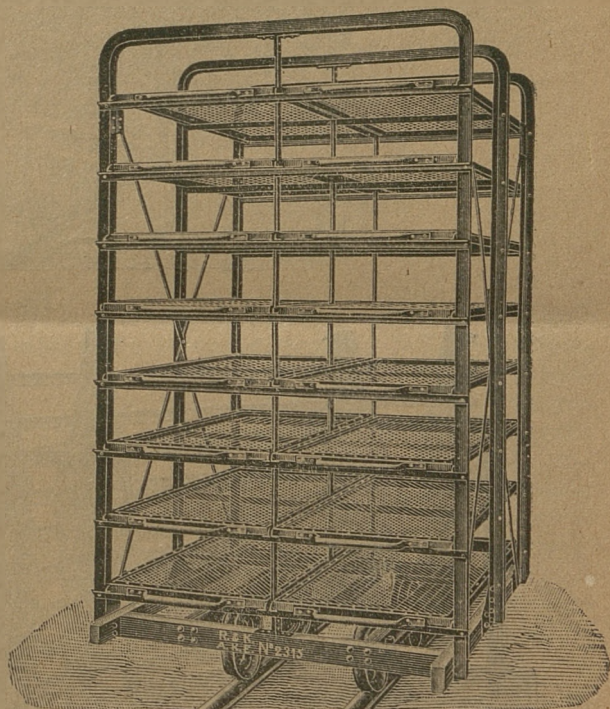

Fig. 1.

część opisu zawiera nie tylko najpowszechniejsze typy i konstrukcyje, lecz mieści w sobie nadto wszystkie najróżnorodniejszym wymogom odpowiadające urządzenia transportowe, z którymi przemysł na dzisiejszym stopniu swego rozwoju liczyć się musi.

Wszystkim tedy przedsiębiorstwom, posługującym się przewozem materiałów, jakoteż gospodarstwom rolnym i leśnym polecamy ten katalog i przytaczamy dla przykładu kilka konstrukcyi wózków.

Fig. 1. przedstawia wózek piętrowy o 16 półkach plecionych z drutu i wysuwalnych. Wózek ten możnaby chyba nazwać wózkiem suszarnianym, który może znaleźć zastosowanie w najrozmaitszych gałęziach przemysłu, które używają suszarni, wygodniej bowiem wjeżdżać do suszarni już z naładowanym materiałem lub wyjeżdżać, aniżeli rozprzestrzeniać materiał przeznaczony do suszenia w samej suszarni n. p. na półkach.

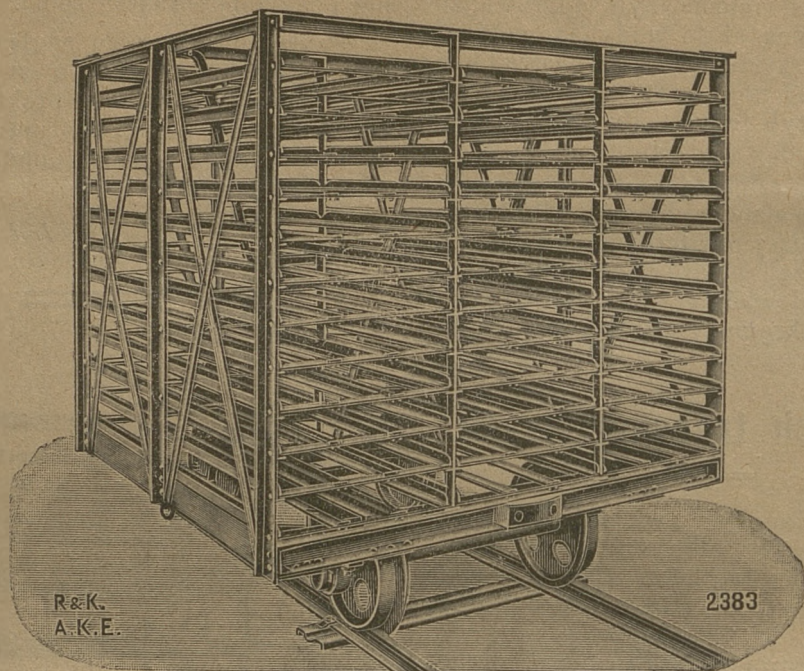

Fig. 2.

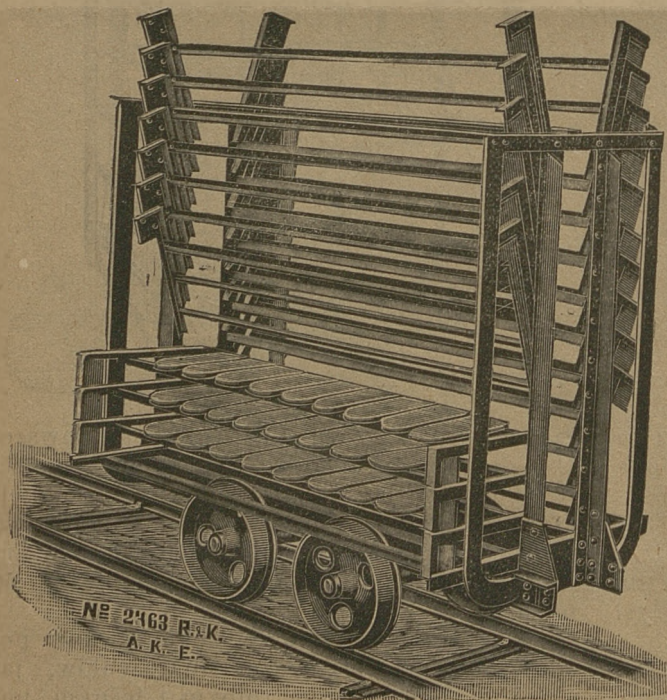

Fig. 3.

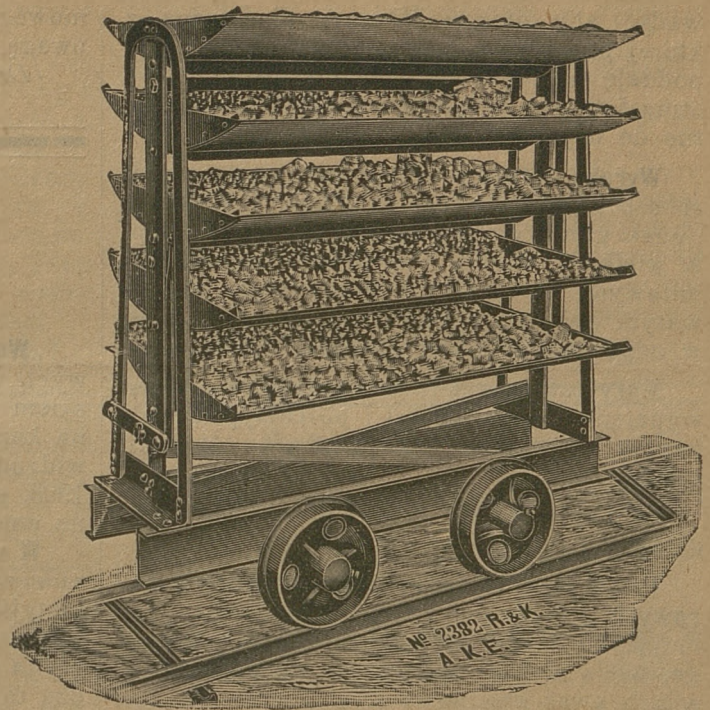
Fig. 2. i 3. przedstawiają podobnej typy.

Fig. 3. przeznaczona specjalnie do nakładania dachówek. Jest to wózek piętrowy z półkami podnoszącymi się automatycznie, umożliwia wygodne ładowanie dachówek i cegieł bez deformowania.

Fig. 4. przedstawia wózek podobny jak pod fig. 1, tylko że posiada 5 półek z blachy, które są wywrotne.

Wózek ten może służyć do przewozu a także i do suszenia gliny.

(C. d. n.)

Fig. 4.

Piśmiennictwo techniczne i przemysłowe.

Koleje wązkotorowe. 1905. Roessemann i Kühnemann. Oddział dla kolei wązkotorowych Artura Koppela, Lwów.

Znana dobrze naszym czytelnikom z bardzo częstych wzmianek i anonsów w naszym czasopiśmie firma, operująca w Galicyi od lat kilku, wydała nowy polski katalog swych fabrykatów. Specjalnością fabryki, mającej swą główną siedzibę w Budapeszcie, jest budowa kolejek polnych i przemysłowych, i odpowiednimi urządzeniami może się ta firma już i w naszym kraju poszczycić. Nowy katalog, bardzo gustownie wydany w książce 72-stronicowej z tablicą, ozdobioną paru setkami rycin, stanowi dzieło interesujące dla technika i przemysłowca. Przemysł ceglarniany i wogóle ceramiczny w znacznej mierze posługuje się urządzeniami transportowymi, dla tego też zwracam uwagę odnośnych przemysłowców na nowo wydany katalog.

Szczególniej uwagi godne są takie n. p. urządzenia, jak wózek piętrowy do trans-

portu dachówek patentu Helferta, z automatycznie podnoszącymi się półkami, w miarę wyładowywania wózka, co zapobiega deformowaniu się dachówek. Wózek ten ma bardzo wielką pojemność. Również zwracam uwagę na wózek o pięciu kolebkach, nad sobą leżących do transportu gliny. Wreszcie są wózki do przewozu sztucznego kamienia, cegieł i t. p. Wkrótce, korzystając z uprzejmości firmy, damy kilka rysunków, przedstawiających nowsze urządzenia transportowe. R.

Rozmaitości techniczne.

Sztuczny kamień. Patent Sergla podaje następujący sposób sporządzania sztucznych kamieni: Piasek mięsza się dokładnie z mięszaniną zgaszonego i sproszkowanego wapna z tlenkiem cynku i to w stosunku 90 cz. piasku a 10 cz. wapna i tlenku cynkowego. Do mięszaniny tej dodaje się tyle

wody, aby otrzymać masę plastyczną, z której prasuje się cegły. Sporządzone cegły poddaje się przez 12 godzin ciśnieniem 6—8 atmosfer a po ochłodzeniu kamienie są zdadne do użytku.

Wyroby gliniane. Ochroniony patentem sposób polega na tem, że sztuczny stopiony tlenek glinowy, jak się go otrzymuje n. p. w wielkich ilościach w t. zw. procesie termitowym, miesza się z materiałem glinokwatym wiążącym i mieszaninę prasuje się w odpowiednie formy i wypala następnie.

Masy tak sporządzone kurczą się przez wypalenie bardzo słabo i posiadają wielką bardzo wytrzymałość na gwałtowne zmiany temperatury.

B. S. w Ch. p.

(Pat. niem. 160780, 22/VI—or. C. F. Böhrringer i Synowie w Mannheimie).

Przyczynki do badań wody dla kotłów parowych. Prócz soli wapnia i magnezu, formujących osady na ścianach kotła parowego, woda nieraz zawiera w niemałych ilościach kwas krzemowy (SiO_2), który będąc złym przewodnikiem ciepła, staje się nieraz przyczyną strat i niebezpieczeństwa. Wyjaśniły to trzy przypadki deformacji kotłów parowych, badane przez inżyniera „hanowerskiego związku nadzoru nad kotłami parowymi“.

Analizy więc przed i po oczyszczeniu kotłów, jakoteż analizy osadów i wody z kotłów po 2-miesięcznym funkcjonowaniu prowadzą do następujących wniosków o przyczynach deformacji kotłów parowych. Zawartość SiO_2 w wodzie jest stosunkowo wysoka; przez ciągłe gotowanie i wyparowywanie zawartość ta wzrasta i tworzy z pozostałymi czynnikami muł, który się osadza na ścianach kotła.

Większa zawartość SiO_2 w tym mułe zmniejsza w wysokim stopniu przewodnictwo cieplne, skutkiem czego ściany kotła się przegrzewają, a w miejscach najbardziej ogniem dotkniętych deformują. Dla uniknięcia więc wypadków należy możliwie często wypuszczać szlam z kotłów. Często chemikalia, a szczególnie alkalia, używane do czyszczenia wody, zawierają kwas krzemowy, zawartość więc tego ciała w wodzie w tym przypadku wzrasta: używanie więc chemikaliów, możliwie pozbawionych kwasu krzemowego, leży w interesie każdego fabrykanta. Ogólnie używane metody i przyrządy do oczyszczania wody dla kotłów parowych nie pozbawiają wody kwasu krze-

mowego. Należy więc na to zwrócić baczną uwagę.

T. H. w Ch. pol.

(Dr. W. Thörner, Chem. Zeit., 1905).

Kronika.

„Wołyń“, tow. akc. zakładów cementowych w Warszawie zakończyło rok 1904 zyskiem 17,605 rb., który całkowicie zużyto na kapitał amortyzacyjny i zapasowy. Dywidendy nie wypłacono, tak samo jak w r. 1903, gdyż i wtedy cały dochód zapisano na amortyzację i kapitał zapasowy. *Chp.*

W wystawie zakopańskiej z przemysłu ceramicznego udział wzięły tylko: Szkoła kołomyjska i „Józef Niedźwiecki i Spółka“ w Dębniakach z majolikami i „Płaszowska fabryka dachówek“ ze swymi wyrobami. Bardzo to słaba reprezentacja krajowego przemysłu na wystawie „krajowej“.

Budowy. W Drohobyczu w najbliższych czterech latach ma być wybudowany dom karny kosztem 4 $\frac{1}{2}$ mil. kor. Gmach „Brygidek“ we Lwowie opróżniony w ten sposób, zostanie wyrestaurowany kosztem $\frac{1}{2}$ mil. kor.

Nowa firma powstała w Krakowie i jest to „Towarzystwo akcyjne i przemysłowe, (Société Anonyme Minière et Industrielle), przedtem kopalnia Domsa w Borach.

Przemysł krajowy, a dostawy autonomiczne. Gmina żywiecka ma obecnie do oddania dostawę urządzeń maszynowych dla wyrobu cegły prasowanej i dachówek przy cegielni miejskiej. Podobno postępując w myśl zeszlórocznej uchwały sejmowej, zalecającej ciałom autonomicznym przyjęcie zasady pierwszeństwa dla producentów krajowych, gmina żywiecka zamierza oddać tę dostawę jednej z krajowej fabryk maszyn.

Bardzo by ta myśl gminy żywieckiej była dobrą, gdyby się dała urzeczywistnić. Niestety żadna z naszych większych fabryk maszyn nie chce puścić się na rentowne pole urządzeń dla cegielni i dachówczarni, i dla tego nasz przemysł ceramiczny zmuszony jest szukać potrzebnych maszyn po za granicami Galicyi. A że w ten sposób idą krocie w obce ręce, nikogo u nas ani nie żębi ani nie grzeje.

Czyżby taka Sanocka fabryka nie mogła urządzić u siebie osobnego działu dla takich

maszyn? Trochę więcej przedsiębiorczości by się zdało.

Dochody fabryk. Petersburskie tow. fabryki cementu portlandzkiego i materiałów budowlanych zakończyło r. 1904 zyskiem 277335 rb. wobec 340359 rb. zysku, osiągniętego w r. 1903. Dywidendy nie wypłacono; zysk zużyto na amortyzację.

Tow. trzechgórskiej cementowni w Moskwie zakończyło swój 7-my (1904) r. operacyjny stratą 8941 rb., wobec 14115 rb. zysku, osiągniętego w r. 1903.

(Chem. pol.

Maszynista czynny w cegielniach i dachówczarniach poszukuje posady. Zgłoszenia pod N. S. do Redakcyi. 47-0-2

Zdolny majster znający się dokładnie praktycznie na wypalaniu, znajdzie posadę w dużej cegielni na prowincyi. Zgłoszenie pod: Wola do Redakcyi. 49-0-1

Drukarnia W. POTURALSKIEGO w Podgórzu poleca się łask. względem Szan. P. T. Publiczności.

Fachowiec ceglarski teoretycznie i praktycznie wykształcony, obznajomiony dokładnie z fabrykacją wszelkiego rodzaju dachówek i t. p. wyrobów, biegły kantorzysta, poszukuje posady. Chlubne świadectwa. Łaskawe zgłoszenia pod I. 20 do Administracyi „Przeglądu“.

38-0-9 **Potrzebny zaraz**

Majster strycharski jako instruktor do urządzenia i wyrobudren w Królestwie Polskiem.

Płaca 45 rb. miesięcznie.

Zgłoszenia tylko pisemne dla Wis. w Redakcyi.

Przedsiębiorstwo robót izolacyjno-betonowych i handel artykułów przeciw wilgoci

M. FRANZ

Dostawca dla rządowych Władz budowlanych w Astro-Węgrzech poleca patent: „**Emulżę bitumiczną**“ czyli zaprawę (tynk) izolacyjną przeciw wilgoci i grzybowi domowemu, oraz patent: „**Passerol**“ czyli substancję przeciw wilgoci kondensacyjnej i rysom betonowym, jako płyn do powlekania ścian.

Artykuły te są bez konkurencyi, niezawodne i przez najwyższe Władze budowlane Europy dla budowli wodnych i lądowych akceptowane; wielokrotnie premiiowane i od wielu lat wypróbowane, — zapobiegające wszelkim przez wpływy atmosferyczne lub chemiczne powstałym objawom.

Jedyne, idealne i uniwersalne środki, dające się użyć wszędzie, bez podgrzewania, w każdej porze roku, bez względu na pogodę i bez potrzeby fachowych zdolności.

Pierwszorządne, ogniotrwałe i specjalne środki, dla fabrykacji naczyń, posadzek itp. wyrobów z cementu, powitano z wielkim entuzjazmem przez fabryki cementu i wyrobów betonowych; wiążących się z innymi materiałami wybornie.

Prawdziwa kopalnia złota dla P. P. Architektów, Obywateli i Budowniczych, bo pieniądze wyłożony nie idzie na marne. Wiecznie trwałe skutek — oszczędzający miliony.

Na dowód naprowadzonych okoliczności przesyła powyższa firma chętnie próbki swych artykułów wraz z dokładnym opisem sposobów zastosowania i cennikiem każdemu na żądanie gratis, oraz służy fachową poradą, kosztorysem lub ofertą i przeprowadza roboty własnym personelem pod gwarancją.

Zamówienia przyjmuje Administracya Przeglądu ceramicznego. 3-24-16

Technik

Podręcznik opracowany według niemieckiego pierwowzoru, wydawanego przez Stowarzyszenie „HÜTTE“.

Tom I.

(213 str. tekstu i około 1000 rys.).

Główny skład w księgarniach:

Gebethnera i Wolffa w Warszawie

i

G. Gebethnera i Spółki w Krakowie.

1905 r.

Cena bez oprawy:

	Tom I.	Tom II.
Rubli	4.—	1.50
Marek	10.—	3.50
Koron	10.50	4.—

Cena z oprawą:

	Tom I.	Tom II.
Rubli	5.—	2.—
Marek	12.50	5.—
Koron	13.—	5.25

19—21—15

Dom techniczno-handlowy 12-24-13

Brand i S-ka

Kraków, Szewska 13 (telefon 473)

poleca wszelkie materiały dla cegielń parowych

jakoto: oleje maszynowe i cylindrowe, pasy, uszczelnienia, narzędzia, papier szymbrowy itp.

Kosztorysy na całkowite urządzenia cegielń parowych.

Cenniki ilustrowane na żądanie.

31—0—11

Sprzedam tanio

kilka stołów i form

i kilka tysięcy ramek drewnianych do fabrykacji dachówek cementowych.

Wiadomość dla G. w Adminis.

Czasopismo techniczne

Organ towarzystwa politechnicznego wychodzi we

Lwowie dwa razy w miesiącu.

Przedpłata roczna:

18 koron. (15 mk. — 7 rb.)

Adres administracji: 5—24—17

Lwów: Zimorowicza 14. II.

MIESIĘCZNIK TECHNICZNY

PISMO POŚWIĘCONE WSZELKIM GAŁĘZIOM
TECHNIKI I PRZEMYSŁU.

Wychodzi 15. każdego miesiąca — nakładem Krak.
Koła absolwentów wyż. szkół przemysłowych.

Przedpłata roczna 12 kor.

Fachowy ceglarz 32 lat, energiczny, od młodości fachowo praktycznie i teoretycznie wykształcony, absolwent szkoły ceglarskiej w Lauban, szczególnie uzdolniony w wyrobie dachówek szklonych i licówek, szuka zaraz lub później miejsca jako majster lub kierownik. Dobre świadectwa na żądanie. Oferty pod: Franciszek Kankowski, cegielnia, Antoninowo koło Leibitsch, pow.: Toruń, Prusy zachodnie.

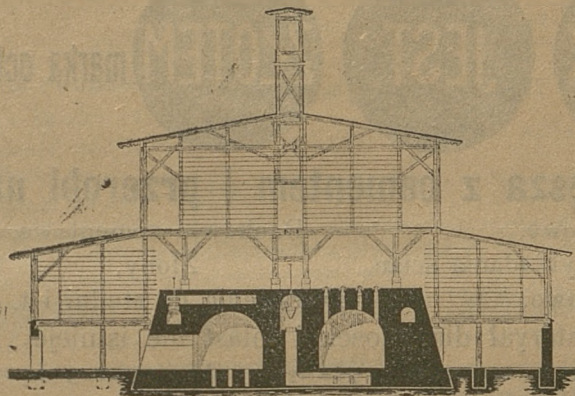
48—0—2

AUGUST DANNENBERG

Biuro techniczne dla budowy cegieł
Tow. zarejstr. z ogran. poręką

w GÖRLITZ, (Jakobstrasse 23).

Rok założenia 1867.

Dostarcza rysunki i projekty a podejmuje się budowy kompletnych cegieł, fabryk dla wyrobu dachówek, drenów i wszelkich wyrobów glinianych, jakoteż budowy kominów fabrycznych.

Wielokrotne odznaczenia.

BUDUJE:

Piece pierścieniowe, pierścieniowo-komorowe, zygzakowo-komorowe i dla wypalania wapna, według swego najlepszego i wypróbowanego systemu kurzankowego. Oraz przebudowuje nieekonomicznie prowadzone zakłady.

Suszarnie zimowe i letnie przy wykorzystaniu pary zwrotnej. (Pat. zameld).

42-10-3

PROSPEKTY DARMO i OPŁATNIE.

BADANIA

MATERIAŁÓW SUROWYCH:

gliny;

piasku;

wapna;

marglu;

gipsu;

i t. p.

przeprowadza i opinie co do zużytkowania

wydaje 4-24-17

Laboratorium techniczne.

Podgórze św. Floryana 5.

DOSTARCZAM 25-19-10

Glinkę ogniotrwałą

o składzie:

krzemionki 57.26%, tlenku glinu i żelaza 31.08%, tlenku magnu 1.51%, strata przez wyżarz. 8.70%.

Cena za wagon loco Trzebinia 60 koron

" " " " Kraków 74 "

Wiadomość w Redakcyi.

KRAKOWSKA GAZOWNIA MIEJSKA

Nr. Telefonu: Zakładu 72, Filii 198, Skłópu 345.

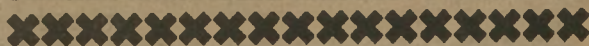
Poleca Szan. Publiczności 29-24-11

Smołę gazową (ter)

do utrwalania drzewa jako to: słupów parkanowych, wiązań mostowych, poręczy, dachów gontowych, oraz do smołowania dachówek, zwłaszcza cementowych.

Koks gazowy

gruby do kuźni i osuszania, łamany na opał.

Najpopłatniejsze uboczne zajęcie.

Zarejestrowana

PIASEK

JEST

ZŁOTEM

marka ochronna

Gdy się go zmiesza z cementem i przerobi na

Cegły cementowe, Dachówki cementowe,
Płytki posadzkowe i do wykładania ścian, Żłoby,
Rury wodociągowe, Pierścienie do studni i t. d.

Lepszy i tańszy materiał dla wiosek i miast nie istnieje.

**Najnowszych znakomitych maszyn ręcznych nie wymagających
WYSZKOLONEGO ROBOTNIKA DOSTARCZA**

Specjalna fabryka dla przemysłu cementowego Dr. Gaspary i Sp.

(Leipziger Zementindustrie Gaspary & Co.)

24-12-14

Markranstädt koło Lipska.

Badanie nadsyłanych próbek piasku (5 kg.) przeprowadza się bezpłatnie.

Proszę żądać prospektów Nr. 252 zadarmo.

Zastępca nasz stale przebywa w Galicyi; ktoby o chciał informacji od niego niech się do nas zwróci. Okoliczność ta nie pociąga za sobą żadnych kosztów.

Dachówki cementowe są najpewniejszym zabezpieczeniem przed pożarem.

Inżynier-ceglarz

ADOLF FRANCKE

MAGDEBURG, ul. Lueneburgska 1. 2.

dostarcza do budowy i przebudowy

CEGIELNI

a szczególnie dla pieców kręgowych i komorowych z i bez Haedrichowskich ścian rusztowo-schodowych, dla pieców do wypalania wyrobów szklonych i dymionych, oraz wapna, wreszcie urządzeń cegielnianych,

rysunki, plany, kosztorysy

i instrukcje, nadto fachowe orzeczenia i statystyczne obliczenia kominów.

Prospekta bezpłatnie.

28-24-12

Glazury do cegieł w różnych kolorach, gotowe do użytku. 21-24-15

Engoba jasno i ciemno czerwona, nadająca jednobarwny kolor dachówkom.

Paryski Gips modelowy, nadzwyczaj twardy. Dostarcza od 1889 r. jako specjalność

L. Rabinowicz, Köln a. Rhein

**PATENTY
NA WYNAŁAZKI**

wyjednywa

Inżynier Stan. Dzbański
przysięgły Rzecznik patentowy

Wiedeń VII. Lindengasse 2 (w pobliżu c. k. urzędu patentowego).

15-24-17